

Framtidens fiske för livsmedelsproduktion

Ett 10 års perspektiv på socio-ekonomisk tillväxt

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	4
2. Socio-ekonomiska värden av svenskt Östersjöfiske.....	4
2.1 Hur beräknar man socio-ekonomiska värden för svenskt fiske?	4
2.2 Ekonomiska värden från storskaligt Östersjöfiske – nuläge.....	5
2.3 Ekonomiska värden storskaligt Östersjöfiske – potential	6
2.4 Östersjöfiske för humankonsumtion – nuläge.....	7
2.5 Potential för ökat bidrag till Sveriges BNP om en större andel av Östersjöströmming förädlas till mat i Sverige	10
3. Scenario för ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen	12
3.1 Skillnad i landningsvärden för fisk som fiskas för foder kontra livsmedel enligt försiktighetsprincipen.....	12
4. Scenario för ökade potentiella socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen – år 2035.....	17
4.1 Scenario för ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming och torsk förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen år 2035	18
5. Slutsats.....	19
Referenser	20

Sammanfattning

Det svenska Östersjöfisket är idag starkt inriktat på storskaligt foderfiske där majoriteten av strömmingen landas i Danmark. Detta innebär att huvuddelen av förädlingsvärdet uppstår utanför Sverige. Förädlingsvärdet som tillfaller Sverige vid foderfiske uppgår till cirka 4-5,5 kr/kg, medan förädling till livsmedel i Sverige kan generera 142-359 kr/kg. Sverige kan kraftigt öka värdeskapandet från Östersjöfisket genom att flytta fokus från export av råvara till inhemsk livsmedelsproduktion, förutsatt att fiskbestånden återhämtas och förvaltas hållbart. Rapporten visar att en omställning där 60 procent av strömmingskvoten används för humankonsumtion och förädlas i Sverige kan öka det årliga värdeskapandet med upp till cirka 3 miljarder kr redan vid dagens kvotnivåer. På längre sikt (2035), vid återhämtade bestånd, uppskattas potentialen till ca 14 miljarder kr per år från strömming och ca 5 miljarder kr per år från torsk, det vill säga totalt cirka 19 miljarder kr per år i socio-ekonomiskt värde. För att möjliggöra en omställning av strömmingsfisket krävs investeringar på cirka 500 miljoner kr i tre nya förädlingsanläggningar längs ostkusten. Detta kan skapa cirka 150 arbetstillfällen (direkta och indirekta) samt stärka regional utveckling och livsmedelsberedskap.

1. Inledning

”För 30 år sedan levererade Östersjön stora värden i form av fisk som livsmedel och möjligheter till sportfiske. Idag har dessa värden krympt till en bråkdel. Det som återstår är fiske för i huvudsak djurfoder vilket sker på fiskbestånd som fortsatt krymper i en ond spiral. De glesa bestånden och minskade storleken på fiskeindivider gör det relativt olönsamt att fiska för humankonsumtion” (Fölster, 2024, sid 3).

Denna rapport tar sin utgångspunkt i utvecklingen av det svenska Östersjöfisket mot dagens storskaliga så kallade foderfiske, det vill säga fiske som till mycket stor del levererar fisk som insatsvara till utländsk foderproduktion. Rapporten fokuserar på strömmingsfiske i Östersjön och hur detta fiske kan växa i takt med att bestånden återhämtar sig i enlighet med ett försiktighetsfiske. Specifikt så beskriver rapporten hur ett strömmingsfiske för humankonsumtion i Östersjön skapar (eller inte skapar) *socio-ekonomiska värden*, det vill säga sociala värden som arbetstillfällen och kustutveckling samt vilka investeringar som skulle krävas i utvalda ostkuststäder för att möjliggöra detta fiske. Dessa värden har gått förlorade när det svenska Östersjöfisket gradvis förändrats från ett kustnära fiske för humankonsumtion till ett fiske som domineras av ett fiske av industriell karaktär som levererar mycket stora mängder svensk fisk till utlandet. Rapporten beskriver nuläget samt två scenarier för det svenska strömmingsfisket i Östersjön i termer av vilka socio-ekonomiska värden som skapas. Sammantaget ger rapporten en beskrivning av de potentiella socio-ekonomiska värden som svenskt strömmingsfiske skulle kunna leverera om vi ökade uttaget för humankonsumtion (eller export) av matfisk, både i närtid efter 10 års återuppbyggnad.

2. Socio-ekonomiska värden - skapade, eller inte skapade, av svenskt Östersjöfiske

2.1 Hur beräknar man socio-ekonomiska värden för svenskt fiske?

Socio-ekonomiska värden som svenskt fiske kan generera på ett generellt plan, det vill säga arbetstillfällen, kapital, potentiell export, samt investeringar utmed den svenska kusten för att möjliggöra produktion av livsmedel baserat på svensk fisk, beräknas i denna rapport som det totala förädlingsvärdet i samtliga led för svensk fisk. I denna rapport innebär det att förädlingsvärdet för ett kilo fisk innefattar löner, räntor, skatter, avskrivningar, lokalkostnader, det vill säga intäkter minus kostnader för var steg i värdekedjan (SCB, 2023). Förädlingsvärdet för svenskt fiske är sålunda fiskets bidrag till det svenska samhällets ekonomi.

Förädlingsvärde kan beräknas på olika nivåer. Havs- och vattenmyndighetens statistik för svenskt fiskes värde för 2023 omfattar endast det första handelsledet (Havs- och vattenmyndigheten, 2024), det vill säga försäljning från fartyg till första mottagare. Dock påtalar Waldo och Lovén (2019) att den största delen av förädlingsvärdet för svensk fisk skapas sent i förädlingskedjan. Ett mer korrekt sätt att beräkna förädlingsvärdet från svenskt fiske som inkluderar alla inkomster som genereras till den regionala ekonomin och därmed även till svensk BNP, inkluderar såväl fiskeassocierat förädlingsvärde, producentassocierat förädlingsvärde samt butiksassocierat förädlingsvärde (Solér, 2025). Det fiskeassocierade förädlingsvärdet baseras på en uppskattning där 80 procent av priset på fisk uppskattas kunna räknas som förädlingsvärde (BalticWaters, 2024). Det producentassocierade förädlingsvärdet delas upp i löneandel (ca 63,5 procent av producentens totala förädlingsvärde se AMECO, 2025) samt resterande del som utgörs av kapitalandelen av producentens förädlingsvärde som vinster och avskrivningar. I denna rapport liksom i rapporten ”Svenskt fiske och samhällsekonomiskt värde” (Solér, 2025) används kapital- och löneandelar baserade på tillgängliga data och uträkningar avseende Skillinge Impex som proxy för samtliga uträkningar. Denna förenkling innebär att det producentassocierade förädlingsvärdet med stor sannolikhet är behäftat med stora osäkerheter. Dock påverkar inte de siffror/proxy som används för löne- och kapitalandelar i denna rapport de relativa skillnaderna mellan förädlingsvärdet för olika strömmingsbaserade livsmedel. Det butiksassocierade förädlingsvärde utgörs av 90 procent av det pris som tas ut i butik för fisk, minus

inköpspriset (Ekonomifakta, 2025) och inkluderar de många arbetsmoment som tillförs råvaran fisk i butik/detaljhandel (till exempel rensa, filea, samt tillaga och förvara på lämpligt sätt) för att matcha efterfrågan som kräver kompetens, utrustning och logistik som ökar förädlingsgraden på fiskråvara. Till detta förädlingsvärde tillkommer matmomsen på 12 procent.

2.2 Ekonomiska värden från storskaligt Östersjöfiske – nuläge

Det storskaliga pelagiska strömmingsfisket i Östersjön skapar mycket få sociala värden eftersom värdeförädlingen av denna strömming sker i Danmark. Däremot är de ekonomiska värdena betydande. År 2024 levererades 3 488 746 kg sill/strömming fiskat av svenska fartyg i Östersjön till Danmarks industri/foderindustri. Ca 70 procent av landningarna gjordes i Skagen. Priset per kilo fisk varierade beroende på landningshamn. Den sill/strömming som landades i Skagen betingade ett pris på ca 3,8 kr/kg medan den fångst som landades i Grenaa, Nekso och Thyboron betingade i genomsnitt 5,3 kr/kg (se tabell 1). De svenska kustnära fiskarna får betalt ca 5 kr/kg strömming vid försäljning till FF Skagen (för foderproduktion) som hämtar med lastbil i Sverige (i Norrsundet/på Öland), (se Solér, 2025). Det förädlingsvärde som tillfaller Sverige från det första ledet i värdekedjan för foder/industrifiske i Östersjön landat i Danmark uppgick till 14 931 099 SEK år 2024.

Fiskslag (Sve)	Land (Landningshamn)	Landningshamn	Användning	Vikt (kg)	Pris (kr)	Viktpris (kr/kg)
Sill/Strömming	Danmark	Gilleleje	Konsumtion	20 018	206 886	10,3349
		Grenaa	Industri/djurfoder	835 592	4 392 270	5,2565
			Konsumtion	773	4 112	5,3197
		Neksø	Industri/djurfoder	70 027	354 844	5,0672
		Skagen	Industri/djurfoder	2 434 749	9 346 792	3,8389
		Sletten	Konsumtion	19 355	214 012	11,0572
		Thyborøn	Industri/djurfoder	148 378	837 193	5,6423

Tabell 1. Svenskt Östersjöfiske av sill/strömming år 2024 som landades i Danmark uppdelat på konsumtions- respektive foderfiske. (Källa: Havs- och vattenmyndigheten, 2026)

Denna statistik stämmer väl överens med tidigare statistik över det pelagiska svenska fiskets landningar där majoriteten av fisken som fiskats inom det pelagiska systemet landades i Danmark under 2012–2022. Under denna period landades största delen av det pelagiska svenska fisket i Skagen (Solér et al, 2023). I rapporten ”Utveckling av regional/lokal hållbar affärsmodell för innovation och blå ekonomi gällande fisk inom området +8 fjordar” redovisas integrationen mellan det svenska pelagiska fisket och foder/fiskmjölsproduktion i Danmark. Foderproducenten FF Skagen i Skagen ägs till ca 25 procent av FF Skagen Fond där svenska fiskare varit representerade i styrelsen till och med 2022 (FF Nyt, feb 2023). Detta svenska ägande förklarar de stora svenska landningarna av Östersjöströmming i just Skagen. Hur stort det svenska ägandet är, är inte offentligt. År 2022 representerades svenska pelagiska fiskare i FF Skagen Fond av Dick Höglund som detta år var ordförande för Swedish Pelagic Federation PO (SPF) (Svenssons Nyheter, 2022). Det svenska ägandet i FF Skagens fabrik i Skagen kan även förklara det relativt låga kilopriset på den strömming som levereras till Skagen (se tabell 1). Sannolikt kompenseras det relativt låga priset med kapitalinkomster kopplat till det svenska ägandet. Svenska fiskeföretag bildar ofta danska dotterbolag som äger andelar i FF Skagen A/S via FF Skagen Fond. Dessa företag beskattas i Sverige för sina inkomster med avräkning för dansk kapitalbeskattning (Nordisk Etax, 2026). Danmarks utdelningsskatt uppgår till 27 procent. Enligt det nordiska skatteavtalet kan Danmark bara beskatta utdelningsinkomsten med 15 procent.

De ekonomiska fördelarna kopplat till svenskt pelagiskt fiskes deläggande i FF Skagen beror till stor del på de villkor och minskade risker som kommer med ägarinflytande. När svenska fiskeföretag bildar danska dotterbolag har de lättare möjlighet att köpa andelar i fiskproducerande bolag som FF Skagen (Proff, 2026). Priset per kilo fisk levererat blir troligtvis stabilt över tid vilket ger en överblick och kontroll över inkomster. Till detta kommer kapitalinkomster från ägandet och värdeökningar i

detta ägande samt inte minst möjligheten att köpa danska fiskekvoter (Fiskeristyrelsen, 2023). År 2022 rapporterades att företagen Astrid Fiskeri A/S (1,2 miljarder DKK) och Themis Fiskeri A/S (500 miljoner DKK) köpte danska kvoter 2017 och sedan ytterligare industrikvoter för ca 1,7 miljarder DKK år 2022 (DR, 2022).

Eftersom förädlingsvärdet för fisk landad och såld till danska företag endast omfattar det första handelsledet så blir bidraget till ekonomiska värden i Sverige begränsat till de inkomster som denna försäljning bibringar. De ekonomiska värdena omfattar utöver detta förädlingsvärde de arbetstillfällen för de som arbetar på svenska fiskefartyg som levererar fisk till Danmark (löner och skatter), samt kapitalinkomster för de som innehar ägarandelar i danska foderfabriker. Antalet arbetstillfällen på de svenska pelagiska båtar uppskattas till 480–613 vilket antas utgöra ca 2/3 av de arbetstillfällen som det svenska yrkesfisket totalt skapar (BalticWaters, 2025). Denna siffra gäller dock för det totala pelagiska fisket i Sverige. Det finns därmed stora osäkerheter kring hur många arbetstillfällen som är direkt kopplade till pelagiskt fiske som levereras till Skagen i Danmark. Ca 75 procent av de pelagiska landningarna gick till Danmark under 2022–2023 (Solér et al, 2023), vilket gör att man kan anta att i genomsnitt 400 arbetstillfällen skapas av det pelagiska Östersjöfisket som landas i Danmark för foderproduktion.

2.3 Ekonomiska värden från storskaligt Östersjöfiske – potential

Det storskaliga Östersjöfiskets potential vad avser ekonomiska värden är starkt beroende av fiskbeståndens status och utveckling, samt svensk förvaltning av dessa bestånd. Tyvärr är flera kommersiella fiskbestånd i Östersjön på tillbakagång sedan 1990 trots att fiskekvoterna för samtliga fiskebestånd minskat över tid (ICES, 2024). Vissa bestånd har närmast helt slagits ut som till exempel torsk och det storskaliga fisket på sill/strömning har bidragit till allt mindre individer och svagare bestånd, vilket gör det relativt mer lönsamt att fiska till foderindustrin då sill/strömning för humankonsumtion kräver relativt större strömning/sill (Fölster, 2024). Denna utveckling av Östersjöns marina ekosystem skapar betänkligheter inför det framtida ekologiska utrymmet för ett fortsatt storskaligt foderfiske i Östersjön.

Kriget i Ukraina har skapat en situation där Sveriges livsmedelsberedskap kommit att stå i fokus för svensk fiskepolitik. Det finns en växande oro kring tillgången till fisk som en viktig proteinkälla i Sverige, särskilt i krigs- eller kristider (Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Veterinärmyndigheten, 2024), vilket sannolikt kommer att påverka svensk fiskeförvaltning framgent. En höjd

Foto: Amanda Öberg

livsmedelsberedskap kommer att kräva att en större andel av Östersjöfisket går till humankonsumtion (Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Veterinärmyndigheten, 2024). Livsmedelsverket uppger att livsmedelsproducenter i Sverige har mycket begränsad förmåga att leverera en tillräcklig mängd säkra livsmedel i situationer med hög beredskap eller krig (Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Veterinärmyndigheten, 2024). Fiskeriindustrin och fiskeflottorna i EU konsolideras alltmer vilket leder till specialisering och geografisk koncentration med negativa effekter för kustnära svenska fiske- och fiskbearbetningsindustrier som levererar fisk som livsmedel till den svenska befolkningen (Jordbruksverket, 2024).

Utifrån såväl Östersjöns utsatta ekosystem med minskade fiskbestånd och det svenska kravet på en höjd livsmedelsberedskap där svenskt fiske spelar en central roll som proteinkälla, så är det sannolikt att det storskaliga foderfisket i Östersjön kommer att minska över tid. Dessutom är den samhällsekonomiska kostnaden för detta fiske stor på grund av subventionerad bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp. Stefan Fölster (2024) redovisar i sin rapport att detta värde är negativt, samhällets nettokostnad för det storskaliga foderfisket i Östersjön uppgår till 205 miljoner kr per år.

2.4 Östersjöfiske för humankonsumtion – nuläge

År 2023 fiskades ca 5000 ton strömming för humankonsumtion i Östersjön av svenska fiskare vilket motsvarande 17 procent av den svenskfångade sillen/strömmingen i Östersjön (Fölster, 2024). Enligt statistiken för sill/strömmingsfiske i Östersjön med passiva redskap för båtar med hemmahamn Haparanda-Simrishamn, fiskades i genomsnitt 53 700 kg per år under perioden 2017–2023 (Källa: Havs- och vattenmyndigheten i Solér, 2025). Det är sannolikt att dessa fångster gick till humankonsumtion. Med aktiva redskap under samma period fiskades 1 946 319 kg Östersjöströmming i genomsnitt. Av denna fångst med aktiva redskap landas en del i Danmark.

2.4.1 Östersjöfiske för humankonsumtion landat i Danmark – nuläge

Östersjöfiske av strömming för humankonsumtion landat i Danmark uppgick till 40 146 kg år 2024 (se tabell 1). Fisken landas i Sletten, Grenå och Gilleje i Danmark där den säljs till lokala aktörer som förädlar och säljer i mindre skala. Det genomsnittliga priset är 8,8 kr/kg för Östersjöströmming landat som humankonsumtion i Danmark år 2024 (se tabell 1). Det förädlingsvärde som tillfaller Sverige från det första ledet i värdekedjan för konsumtionsfiske i Östersjön landat i Danmark uppgick totalt till 425 010 SEK år 2024.

2.4.2 Östersjöfiske för humankonsumtion landat i Sverige

Östersjöfisket för humankonsumtion domineras av strömmingsfiske (se Solér, 2025). För fiske med passiva redskap fiskas i särklass mest siklöja och därefter strömming. Fiske med aktiva redskap domineras av strömming och skarpsill. Strömmingsfångsterna har varierat kraftigt under perioden åren 2017–2023 med en kraftig nedgång åren 2021–2023 då skarpsillen ökade (se tabell 2 och 3).

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hornsimpa				7800			
Sill/Strömming	1 982 377	2 324 393	2 019 086	3 65 5196	1 390 927	1 295 665	956 593
Skarpsill	1 146 931	1 010 575	1 252 373	1 318 434	1 260 376	1 933 788	1 563 057
Storspigg				4100			
Torsk				357			

Tabell 2. Landningar av fartyg med aktiva redskap och hemmahamn Haparanda-Simrishamn per art 2017–2023 (kg). (Källa: Havs- och vattenmyndigheten)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hornsimpä					6		
Id					188		
Lax	1324	1940	2568	993	509,7	810	2051,5
Mört		8				3	
Nors		21	208	141	146	252	591
Sik					130	37	19
Sikfiskar	29	92,2	121	163	752,9	1406	227,7
Siklöja	106 011	136 374,5	87 973	177 462	188 800	297 337	429 534
Sill/Strömming	21 738	56 362,2	47 312	86 547	91 805	183 787	72 132,5
Skrubbskädda				38			
Öring					6,6		
Övriga marina arter		2517					

Tabell 3. Landningar av fartyg med passiva redskap och hemmahamn Haparanda-Simrishamn per art 2017–2023 (kg). (Källa: Havs- och vattenmyndigheten)

Det totala förädlingsvärdet för strömmingsfiske i Östersjön ämnat för humankonsumtion kan räknas ut genom att addera alla förädlingsvärden i alla led av förädlingskedjan för strömming som används för att producera livsmedel. Som beskrivs i sektion 2.1 ovan så inkluderar det totala förädlingsvärdet för strömming som humankonsumtion, det vill säga produktionens bidrag till regional ekonomi och därmed till svensk BNP, alla de inkomster som är kopplade till fiske (fiskeassocierat förädlingsvärde) och produktion (producentassocierat förädlingsvärde), samt försäljning (butikassocierat förädlingsvärde) (se Solér, 2025). **Värdet på det strömmingsfiske för humankonsumtion som landas i Sverige är sålunda beroende av hur mycket och vilken typ av värde som tillförs strömmingen när den förädlas till livsmedel och säljs.**

2.4.2.1 Östersjöfiske för humankonsumtion landat i Sverige

För att beräkna det totala nuvarande förädlingsvärdet av Östersjöströmming som förädlas till mat har jag i denna rapport använt siffrorna i tabell 5 som proxy för fiskeassocierat förädlingsvärde för surströmmingsproduktion (BalticWaters, 2023). Jag antar att de 4 952 974 kg Östersjöströmming som landades i Sverige som humankonsumtion år 2024 (se tabell 4) betingar ett värde på 7,12 kr i genomsnitt, vilket stämmer väl överens med siffror från rapporten om Svenskt fiske och samhällsekonomiskt värde (Solér, 2025).

Användning HER Östersjön 2024 - landat och sålt i Sverige					
Fiskslag (Sve)	Land (Landningshamn)	Användning	Vikt (kg)	Pris (kr)	Viktpris (kr/kg)
Sill/Strömming	Sverige	Industri/djurfoder	359 675	1 063 031	2,96
		Konsum	4 952 974	35 266 521	7,12

Tabell 4. Östersjöströmming landad i Sverige 2024. (Källa: Havs-och vattenmyndigheten)

De totala förädlingsvärden för tre olika sorters strömming baserat på Östersjöfiske redovisas i tabell 9. Dessa förädlingsvärden varierar mellan 142–359 för strömming och skall ställas i relation till det förädlingsvärde på ca 4 kr/kg som den Östersjöströmming som säljs till FF Skagen i Danmark skapar (Solér, 2025). Uträkningarna redovisas i tabellerna 6–8 nedan.

Förädling av strömming till stekt strömming att köpa i Impex butik à 130 kr/kg

1 kg strömming fsg till producent av stekt strömming	SEK
Säljpris fiskare	7,1
Fiskeassocierat förädlingsvärde	5,7
Moms	0,7
Totalt fiskeassocierat förädlingsvärde	6,4

1 kg strömming från fiskare till tallrik med stekt strömming via producent och butik	SEK
Fiskeassocierat förädlingsvärde	6,4
Producentassocierat förädlingsvärde	
- Löneandel	6,9
- Kapitalandel	4,6
Butiksassocierat förädlingsvärde	110
Moms	14
Totalt fiskeassocierat förädlingsvärde	142

Tabell 5. Uträkning förädlingsvärde 1 kg strömming som säljs som stekt strömming i butik

Förädling av strömming till surströmming att köpa i butik

För surströmming har jag räknat på ett genomsnittligt säljpris på 343 kr/kg för strömming som förädlats till surströmming som säljs till konsumenter i livsmedelshandeln (ICA, 2026).

1 kg surströmming fsg till konsument i handeln 2026	SEK
Säljpris fiskare	7,1
Fiskeassocierat förädlingsvärde	5,7
Producentassocierat förädlingsvärde	
- Löneandel	6,9
- Kapitalandel	4,6
Butiksassocierat förädlingsvärde	301
Moms	41
Totalt fiskeassocierat förädlingsvärde	359

Tabell 6. Uträkning förädlingsvärde 1 kg surströmming som säljs till privatpersoner 2024

Förädling av strömming till böckling att köpa i butik 221 kr/kg (Källa: Bergmans Fisk, Norrsundet)

1 kg böckling fsg till konsument 2026	SEK
Säljpris fiskare	7,1
Fiskeassocierat förädlingsvärde	5,7
Producentassocierat förädlingsvärde	
- Löneandel	6,9
- Kapitalandel	4,6
Butiksassocierat förädlingsvärde	192
Moms	24
Totalt fiskeassocierat förädlingsvärde	233

Tabell 7. Uträkning förädlingsvärde 1 kg böckling som säljs till privatpersoner 2024

Så här gjordes beräkningarna

Dessa förädlingsvärden baseras på följande antaganden (se Solér, 2025); (1) fiskare säljer strömming till tillverkare för 7,1 kr/kg (se tabell, (2) ett *fiskeassocierat förädlingsvärde* som baseras på en uppskattning där 80 procent av priset på fisk uppskattas kunna räknas som förädlingsvärde (BalticWaters, 2024), (3) ett *producentassocierade förädlingsvärde* uppdelat på en löneandel (ca 60 procent av producentens totala förädlingsvärde se AMECO, 2025) samt resterande del (40 procent) som utgörs av kapitalandelen av producentens förädlingsvärde som vinster och avskrivningar. Kapital- och löneandelar baserade på tillgängliga data och uträkningar avseende Skillinge Impex år 2021 har används som proxy för samtliga uträkningar. De siffror/proxy som används för löne- och kapitalandelar i denna rapport påverkar inte de relativa skillnaderna mellan förädlingsvärdet för olika kategorier av fiske i denna rapport annat än på marginalen, (4) ett *butikassocierat förädlingsvärde* som utgörs av 90 procent av det pris som tas ut i butik för fisk, minus inköpspriset (Ekonomifakta, 2025), samt (5) en matmoms på 12 procent.

Det totala förädlingsvärdet för förädlad svensk Östersjöströmming avsedd för humankonsumtion

För att beräkna det förädlingsvärde som nuvarande strömmingsfiske i Östersjön ämnat för humankonsumtion genererar så behöver man göra en mängd antaganden. Om vi antar att den mängd strömming - 4 952 974 kg - som landades och såldes för humankonsumtion år 2024 gick till lika delar produktion av stekt strömming, surströmming och böckling (1 651 000 kg till var typ av värdeförädling) så skulle det totala förädlingsvärdet uppgå till 1,2 miljarder kr (1 211 834 000 kr).

Kategori av fiske och art	Förädlingsvärde 2024 per kilo fisk beräknat med 2026 års priser (SEK)	Förädlingsvärde totalt 2024 för 1651 ton beräknat med 2026 års priser (SEK)
1 kg strömming som förädlas till stekt strömming via producent och butik	142	234 442 000
1 kg strömming som förädlas till surströmming via producent och butik	359	592 709 000
1 kg strömming som förädlas till böckling via producent och butik	233	384 683 000

Tabell 8. Det totala förädlingsvärdet av olika kategorier av förädlad Östersjöströmming.

Denna uträkning visar att Sveriges ekonomi, i synnerhet den del av Sverige där strömming förädlas och säljs, i mycket hög grad gynnas ekonomiskt i form av arbetstillfällen, skatter och kapitalvinster.

2.5 Potential för ökat bidrag till Sveriges BNP om en större andel av Östersjöströmming förädlas till mat i Sverige

För att kunna uppskatta *den socio-ekonomiska potentialen* i en ökad landning och förädling av Östersjöströmming i Sverige, har jag jämfört: (1) förädlingsvärdet per kilo strömming i det första ledet i värdekedjan från svensk Östersjöströmming landad i Danmark med, (2) det totala förädlingsvärdet per kilo strömming som tillfaller Sveriges ekonomi vid förädling och konsumtion av denna strömming i Sverige. Jag har utgått från statistiken i tabell 1 och baserar mina uträkningar på den ekonomiska potential som finns i att ställa om från foderfiske levererat till Danmark, till strömmingsfiske för humankonsumtion landad och förädlad i Sverige. Vidare antar jag att den strömming som förädlas till mat i Sverige i stället för att säljas till foderindustri i Danmark används för lika delar produktion av stekt strömming med ett totalt förädlingsvärde på 142 kr/kg, böckling med ett totalt förädlingsvärde på 233 kr/kg samt surströmming med ett totalt förädlingsvärde på 359 kr/kg (som kan representera en förädlingsvärdenivå likt servering av strömming på restaurang, det vill säga inom det högre spannet på förädlingsvärdet för 1 kg strömming).

Följande räkneexempel visar att var kilo strömming som landas som input till dansk foderproduktion i stället landas och förädlas till mat i Sverige, ger en förlust för Sveriges ekonomi på 241 kr/kg. I denna uträkning utgår jag från att 70 procent av den svenskfångade strömmingen som landas till foderproduktion i Danmark har ett totalt förädlingsvärde på 3,8 kr/kg medan 30 procent av dessa landningar har ett totalt förädlingsvärde på 5,3 kr/kg (se tabell 1). Observera att kapitalinkomster från svenska fiskares deläggande i till exempel FF Skagen inte ingår i denna beräkning eftersom det inte finns några uppgifter om dessa inkomster.

2.5.1 Ekonomisk potential per kilo strömming vid omställning från foderfiske levererat till Danmark, till fiske för humankonsumtion landat och förädlad i Sverige

70 procent av den svenskfångade strömmingen som landas till foderproduktion i Danmark har ett totalt förädlingsvärde på 3,8 kr/kg och resterande 30 procent av dessa landningar har ett totalt förädlingsvärde på 5,3 kr/kg (tabell 1). Ett viktat pris blir 4,25 kr/kg ($3,8 \times 0,7 + 5,3 \times 0,3 = 4,25$ kr/kg) som representerar förädlingsvärdet i det första ledet av värdekedjan. Detta pris skall jämföras med ett genomsnittligt totalt förädlingsvärde i alla delar av förädlingskedjan i Sverige för strömming som förädlas till mat. Med lika delar produktion av stekt strömming med ett totalt förädlingsvärde på 142 kr/kg, böckling med ett totalt förädlingsvärde på 233 kr/kg samt surströmming med ett totalt förädlingsvärde på 359 kr/kg så blir det genomsnittliga totala förädlingsvärdet $(142 + 233 + 359) / 3 = 245$ kr/kg. Följande räkneexempel visar att för var kilo strömming som landas som input till dansk foderproduktion i stället för att landas och förädlas till mat i Sverige, så förlorar Sveriges ekonomi ca 241 kr/kg, $(245 - 4,25$ kr/kg).

2.5.2 Värdekedjans integration ökar potentialen för ekonomiska vinster vid en övergång från foderfiske till fiske för humankonsumtion landad och förädlad i Sverige

Den ekonomiska potential som en övergång från foderfiske till konsumtionsfiske förädlad i Sverige representerar, beror till stor del på hur mycket av Östersjöströmmingen som kan landas och förädlas i Sverige, men även hur värdekedjan från fiske till konsument organiseras och struktureras. Det är mycket viktigt, vid ett ökat fiske för humankonsumtion, att dra lärdom av de strukturella vinster som skapas när fiske och fiskförädling integreras som är fallet inom det danska foderfisket. Som jag redovisar i sektion 2.2 ovan, så finns det stora fördelar med att fiskare äger andelar i produktionsbolag. I fallet med foderfiske så innebär ett ägandeinflytande att risker kopplade till landningar och priser minimeras. Det är sannolikt att samma mekanismer råder inom fiske för humankonsumtion, det vill säga om de fiskare som levererar fisk till värdeförädlare enheter utmed den svenska kusten har ett visst ägarinflytande och därmed en viss kontroll, så gynnas de av stabila priser och stabil avsättning för sin fångst. Till detta kommer också kapitalinkomster som tillfaller fiskare, och som kan återinvesteras i båtar avsedda för humankonsumtion. Detta resonemang leder fram till att industriella modeller för fiske för

humankonsumtion där fisket är integrerat med värdeförädlingskapacitet likt den pelagiska modellen genom att fiskare äger en del av produktionen för att säkerställa långsiktighet, ekonomisk trygghet och riskminimering för både fiskare och produktionsenheter.

3. Scenario för ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmning förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen

Förutsättningen för ett ökat fiske för humankonsumtion i Östersjön är att fiskbestånden slutar att krympa och att storleken på fiskindivider slutar att minska. Utan livskraftiga bestånd och stora fiskindivider är det inte lönsamt att fiska för humankonsumtion (Fölster, 2024). Detta innebär att ett ökat lönsamt fiske för humankonsumtion i Östersjön kräver förändringar som kraftfullt skapar förutsättningar för en tillväxt av bland annat strömmingsbestånden i Östersjön. För att uppskatta potentialen i ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmning förädlad till mat över tid, utgår jag från ett försiktighetsscenario (Fölster, 2024) som baseras på antaganden att; (1) fiskbestånden i Östersjön kan återhämta sig. Detta visar bland annat återhämtningen av sill i Rigabukten, återhämtningen av torsk runt Island, trålförbudet i Öresund, samt återhämtning av Nordsjösillen (se Fölster, 2024), (2) fiskbestånden återhämtar sig *långsamt*, samt (3) återhämtningstiden medger endast kustnära fiske för humankonsumtion.

En operationalisering av ett försiktighetsscenario som säkrar återhämtningen av fiskbestånd i Östersjön (Fölster, 2024) medger att 60 procent av svensk strömmingskvot fångas och landas för humankonsumtion i Sverige och att resterande 40 procent av strömmingskvoten är reserverad för fiske av storskaliga pelagiska båtutrustningar utanför svensk ekonomisk zon. För att kunna beräkna de socio-ekonomiska mervärden som ett fiske i enlighet med detta försiktighetsscenario innebär så behöver man beräkna; (1) skillnad i landningsvärden för fisk som fiskas för foder kontra livsmedel, (2) de värden som tillfaller den svenska ekonomin om 60 procent av strömmingskvoten landas i svenska hamnar och förädlas till livsmedel i nära anknytning till dessa hamnar eller på annan ort i Sverige, samt (3) de regionala/lokala ekonomiska värden som tillfaller de samhällen där produktionsenheter för livsmedel samt hamnar finns eller byggs.

3.1 Skillnad i landningsvärden för fisk som fiskas för foder kontra livsmedel enligt försiktighetsprincipen – exempel 2024 års svenska fiske av strömning i Östersjön

Landningsår	Havsområde	Fiskslag (MAF)	Fiskslag (Sve)	Kvantitet (kg)
2024	Östersjön	HER	Sill/Strömning	21 203 794
		SPR	Skarpsill	38 681 690

Tabell 9. Kvotavräknade fångst för svenska fartyg gällande fiske i Östersjön för år 2024. (Källa: Havs- och vattenmyndigheten)

Ett försiktighetsperspektiv som utgår från att fiskbestånden återhämtar sig långsamt innebär att 60 procent av svensk strömmingskvot reserveras för humankonsumtion och 40 procent av denna kvot går till industriellt foderfiske utanför svensk ekonomisk zon. I denna rapport har en uppskattning av potentiella socio-ekonomiska värden från Östersjöströmning förädlad till mat, utgått från denna procentuella uppdelning av den svenska strömmingskvoten i Östersjön för 2024. Tabell 9 anger att 2024 fångades 21 203 794 kg sill/strömning i Östersjön av svenska fartyg. Ett försiktighetsfiske skulle innebära att 12 722 276 kg fiskas till humankonsumtion (60 procent av 2024 års avräknade strömmingskvoter i Östersjön) och 8 481 517 kg fiskas och levereras till foderproduktion i Danmark (40 procent av 2024 års avräknade strömmingskvoter i Östersjön).

3.1.1 Potentiella socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming enligt försiktighetsprincipen – landningsvärden i första ledet av värdekedjan

För att räkna ut landningsvärdet i den första ledet i värdekedjan baserat på ett potentiellt fiske enligt försiktighetsprincipen där 60 procent av strömmingskvoten går till humankonsumtion (12 722 276 kg) behöver vi veta följande:

- Totalt faktiskt värde för pelagiskt storskaligt fiske levererat till Danmarks foderindustri år 2024 på **14 827 170 kr.**
- Totalt faktiskt värde för strömmingsfiske för humankonsumtion år 2024 (se sektion 2.5.1 för uträkningar) **35 265 174 kr.**
- Räkna ut att en försiktighetskvot för fiske för humankonsumtion som landas i Sverige på 60 procent av strömmingskvoten för 2024 på 12 722 276 kg à 7,12 kr i genomsnitt (se 2.4.2.1 för uträkningar) som ger ett potentiellt landningsvärde i första ledet på **90 582 605 kr.**
- Räkna ut att en försiktighetskvot för pelagiskt storskaligt fiske på 40 procent av den totala strömmingskvoten för 2024 på 8 481 517 kg à 4,25 kr (se sektion 2.5.1 ovan där uträkningarna redovisas) som ger ett landningsvärde i första ledet på **36 046 447 kr.**
- Skillnaden mellan det potentiella värdet på försiktighetskvoten (baserat på upptagna totala kvoter 2024 av strömming från Östersjön) på totalt 90 582 605 kr + 36 046 447 kr = **126 629 052 kr,** och faktiska kvoter (levererade enligt 2024 års användningsstatistik för strömming från Östersjön) 14 827 170 kr + 35 265 174 kr = **50 092 344 kr** blir **76 536 708 kr** (126 629 052 kr – 50 092 344 kr).
- **Mervärdet från det första ledet i värdekedjan av att fiska enligt försiktighetsprincipen skulle uppgå till 76 536 708 kr.**

	Pelagiskt storskaligt fiske levererat till Danmarks foderindustri år 2024 (SEK)	Strömmingsfiske för humankonsumtion landat i Sverige år 2024 (SEK)	Totalt svenskt fiske av Östersjöströmming (SEK)
Totalt faktiskt värde år 2024	14 827 170	35 265 174	50 092 344
Potentiellt värde försiktighetskvot baserat på upptagna kvoter 2024	36 046 447	90 582 605	126 629 052
Potentiellt mervärde av att fiska enligt försiktighetsprincipen baserat på kvottilldelning 2024	21 219 277	55 317 431	76 536 708

Tabell 10. Potentiellt mervärde första ledet av förädlingskedjan av att fiska strömming i Östersjön enligt försiktighetsprincipen för pelagiskt foderfiske och fiske för humankonsumtion i relation till faktiskt fiske år 2024.

3.1.2 Potentiella socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming enligt försiktighetsprincipen – landning och förädling i Sverige

I det potentiella socio-ekonomiska värdet från svenskt fiske av Östersjöströmming enligt försiktighetsprincipen ingår även de värden som skapas av *landning och förädling av strömming i Sverige*. Det innebär att vi använder uträkningen från 2.5.1 ovan där den svenskfångade strömmingen som landas till foderproduktion i Danmark har ett viktat pris på 4,25 kr/kg som representerar det totala förädlingsvärdet eftersom endast förädlingsvärdet i det första ledet av strömmingens värdekedja tillfaller den svenska ekonomin, resterande del tillfaller Danmarks ekonomi. Vi jämför detta med det genomsnittliga totala förädlingsvärdet på strömming som förädlas till livsmedel uppgår till 245 kr/kg.

Det potentiella mervärdet för det totala förädlingsvärdet för foderfiske, där 40 procent av

strömmingskvoten för 2024 på 8 481 517 kg skulle ha sålts till dansk foderindustri à 4,25 kr/kg motsvarar samma summa som landningsvärden i första ledet av värdekedjan eftersom resterande värdeökningar tillfaller den danska ekonomin. Det potentiella mervärdet i termer av det totala förädlingsvärdet för strömmingsfiske för humankonsumtion som förädlas i Sverige uppgår enligt försiktighetsprincipen där 60 procent av svensk strömmingskvot landas i Sverige för 2024 på 12 722 276 kg à 245 kr/kg till 3 116 957 620 kr.

3.1.3 Potentiella socio-ekonomiska värden från ett ökat fiske av Östersjöströmming för humankonsumtion enligt försiktighetsprincipen – regionala ekonomiska värden från investeringar i produktionskapacitet och eventuella nya hamnar

För att få en heltäckande bild av det mervärde i termer av bidrag till Sveriges ekonomi som ett strömmingsfiske i Östersjön enligt försiktighetsprincipen skulle bidra med, så måste man inkludera investeringskostnader samt bidrag till ekonomin från dessa investeringar. I denna rapport utgår jag från att en förädling av 60 procent av Sveriges strömmingskvot från Östersjön till livsmedel i Sverige kräver investeringar i produktionskapacitet (förädling av strömming till mat) samt till viss del eventuellt även i hamnar.

Enligt försiktighetsprincipen uppgår fiske för humankonsumtion till 12 722 276 kg (där 60 procent av svensk strömmingskvot baserat på 2024 års kvottilldelning landas i Sverige). För att uppskatta vilken hamn- och produktionskapacitet som skulle krävas för att förädla denna mängd strömming till livsmedel i Sverige gör jag antaganden baserade på Sveriges nuvarande, och till viss del historiska landnings- och produktionskapacitet för Östersjöströmming. För att producera livsmedel av strömming krävs hamnkapacitet, sorterings-, fileterings-, frys- tillagnings- och förpackningskapacitet och i förekommande fall lagerkapacitet.

3.1.3.1 Uppskattade investeringskostnader för produktionsanläggningar och hamnar avsedda för en ökad produktion av livsmedel baserad på Östersjöströmming fiskad enligt försiktighetsprincipen

För att kunna kartlägga dessa investeringskostnader har jag börjat med att kartlägga befintlig kapacitet i Sverige. För att sedan kunna uppskatta den landnings- och produktionskapacitet som skulle krävas för att förädla 12 722 276 kg strömming till livsmedel i enlighet med försiktighetsprincipen (60 procent av svensk Östersjökvot för strömming).

Nuvarande svensk kapacitet för produktion av livsmedel baserat på strömming från Östersjön

Idag existerar endast två produktionsenheter utmed den svenska Östersjökusten där strömming kan landas, sorteras och förädlas – i Simrishamn och i Nordersund. En potentiell enhet för landning och produktion finns i Karlskrona där fiskfabriken Foodia Fisk AB (Saltö) som gick i konkurs 2010 skulle kunna öppna om det finns investeringskapacitet. På västkusten finns fabriken i Ellös som i dagsläget förädlar sill från Nordsjön för humankonsumtion (Jordbruksverket, 2026). Ellösfabriken har en potentiell förädlingskapacitet på 1000 ton per vecka vid 1 skift och 2000 ton per vecka vid 2 skift.

Potential produktionsanläggningar med hamn

Simrishamn tog emot 3 720 707 kg strömming år 2024 (se tabell 11) som sannolikt bearbetades och förädlades till livsmedel av Impex Skillinge. Nordersund tog emot 1 265 810 kg strömming år 2024 som bearbetades och förädlades till livsmedel. Nordersunds mottagnings- och sorteringskapacitet kan ökas till det tredubbla, det vill säga till ca 3800 ton under förutsättningar att investeringar görs i sorteringsverk. Produktionskapaciteten i Nordersund har ett maxtak på 3500 ton strömming per år. Jag antar därmed att de produktionsanläggningar med hamn som idag förädlar strömming har en årlig kapacitet på ca 5000 ton per år. Det innebär att det saknas ca 7700 tons kapacitet i dagsläget för att kunna producera livsmedel av de 12 722 276 kg strömming som enligt försiktighetsprincipen gällande svenskt fiske av strömming i Östersjön skulle innebära (60 procent av svensk Östersjökvot för strömming).

Landningsår	Havsområde namn	Landningshamn	Fiskslag (MAF)	Fiskslag (Sve)	Kvantitet (kg)
2024	Östersjön	Nogersund	HER	Sill/Strömning	1 265 810
			SPR	Skarpsill	316 634
		Simrishamn	HER	Sill/Strömning	3 720 707
			SPR	Skarpsill	2 638 916

Tabell 11. Svenska landningar i Nogersund och Simrishamn 2024. (Källa: Havs- och Vattenmyndigheten)

Produktion av livsmedel kräver dagliga leveranser av strömning för att säkerställa högsta möjliga förädlingsvärde per kilo färdigt livsmedel och behöver i huvudsak fiskas och landas av båtar som "utgår och landar i samma hamn, samma dygn". Därför behöver produktionsenheter etableras utmed Östersjökusten.

Potential hamnar med behov av produktionsanläggningar

De hamnar utmed Östersjökusten som är godkända landningshamnar och där tidigare produktionsenheter varit verksamma är främst Västervik och Karlskrona. Även Slite på Gotland är en hamn där en potentiell förädlingsenhet skulle kunna etableras. Alla dessa hamnar är tillåtna som landningshamnar för fiskefartyg enligt (HVMFS 2017:8 se Havs- och vattenmyndigheten, 2026). Till detta kommer Norrsundet som idag används som landningshamn för fiskefartyg från EU som landar sill och skarpsill (Havs- och vattenmyndigheten, 2026) för vidare leverans till Skagen FF:s foderproduktion med lastbil. Enligt statistik från 2024 var Norrsundet den största fiskehamnen i Sverige med drygt 16 000 ton fisk landat per år (SVT, 2025).

Det är rimligt och realistiskt att investera i produktionsanläggningar med sorterings-, frys- och förädlingskapacitet i nära anslutning till tre av befintliga hamnar i Norrsundet, Slite, Västervik och Karlskrona. Dessa orter representerar en spridning av produktionskapaciteten utmed den svenska Östersjökusten, med undantag för Öland där det också finns ett stort behov av förädlingskapacitet. Historiskt har fabriken i Västervik (numera Östersjöfabriken AB) producerat 100–200 kg livsmedel per vecka baserat på strömning från Öland.

Foto: RicoK69, iStock

Kostnader för att bygga upp förädlade enheter utmed svenska Östersjökusten

För att kunna uppskatta kostnaden för de investeringar som krävs för att bygga upp produktionen av livsmedel baserat på strömning utmed Östersjökusten i Västervik, Karlskrona, Slite och i Norrsundet så har jag använt mig av en CAPEX modell (UC, 2026) och AI. CAPEX (Capital Expenditures) är utgifter för nyutveckling eller nyinvesteringar och i investeringsssammanhang kan man använda beräkningen av CAPEX som en del av en investeringskalkyl (se IFRS, 2026).

Gemensamma grundförutsättningar i att uppskatta investeringskostnaderna för att bygga upp svensk förädlingskapacitet för produktion av livsmedel baserat på strömning från Östersjön är i dessa beräkningar följande:

- Varje föreslagen förädlade enhet baseras på 2 500 ton strömning per år via hamn
- Varje föreslagen förädlade enhet producerar: 30 procent stekt (bricka/MAP), 30 procent inlagd, 30 procent fryst (10 procent som svinn)
- Produktion: ca 1 600 ton färdig mat per år
- Dimensionerad för säsongstoppar
- Ingen egen biproduktprocess

CAPEX modellen indikerar att en etablering av en fabrik i Västervik kräver lägst investering och att produktion i Norrsundet och Slite kräver större investeringar beroende på att där saknas tidigare produktionskapacitet. I fallet med Slite beror det även på höga uppskattade transportkostnader (trsp till fastlandet). Givet de stora osäkerheter som finns i att beräkna investeringar och driftskostnader mha CAPEX modellen och AI så skall dessa uträkningar summerade i tabell 12 nedan **endast utgöra en indikation på den relativa skillnaden i investerings- och årliga driftskostnader för fabriker på fyra olika orter utmed den svenska ostkusten.**

	Västervik	Karlskrona	Norrsundet	Slite
Investeringskostnad Mkr CAPEX	165	171	180	185
Årliga driftskostnader Mkr OPEX	38	39	40	42

Tabell 12. Skillnader i investerings- och årliga driftskostnader för fabriker på fyra olika orter utmed den svenska ostkusten baserat på AI:s uträkningar enligt CAPEX modellen.

För att landa och förädla den del av försiktighetskvoten på 60 procent som Sverige i dagens läge inte har kapacitet att förädla – det saknas ca 7500 tons kapacitet i dagsläget – så behöver det byggas tre fabriker med kapacitet att ta emot vardera ca 2 500 ton strömning per år för förädling till livsmedel. Utöver föreslagna investeringar i produktionskapacitet **så föreslår jag en större integration av fisket och förädlingen av fisket.** En dylik integration i form av att fiskarna äger andelar i produktionsenheter kommer på sikt att göra fiske för humankonsumtion mer lönsamt i takt med att bestånden av strömning växer och andelen stor strömning ökar (i enlighet med försiktighetsfiske, se Fölster, 2024). En annan form av integration skulle innebära fiskeägda produktionsenheter av biflöden (det vill säga delar av fångsten som inte kan gå till livsmedelsproduktion) som potentiellt kommer att öka fiskarnas inkomster. Båda dessa sätt att sammanlänka (integrera) fisket, förädlingen av livsmedel och värdeförädlingen av delar av fångsten som inte kan förädlas till mat, **kommer att öka fiskets förmåga att bidra till de investeringar som krävs för att bygga ut Sveriges produktion av livsmedel baserat på Östersjöströmning.** Erfarenheter från det pelagiska fiskets ägande i FF Skagen (beskrivet ovan) visar att denna typ av värdekedjeintegration kan stötta upp enskilda fiskares ekonomiska marginaler och stärka deras investeringsförmåga.

Inkomster från en uppbyggnad av förädlade enheter utmed svenska Östersjökusten

Det ekonomiska bidraget till den regionala ekonomin, och därmed till Sveriges BNP, från att bygga en fabrik som producerar livsmedel av strömming från Östersjön kommer inte endast från försäljning av dessa livsmedel utan från de arbetstillfällen dessa fabriker skapar. Utöver de arbetstillfällen som skapas vid själva uppförandet av producerande enheter så uppskattar jag att varje fabrik skapar 20–30 arbetstillfällen och om man räknar på ett genomsnitt på 25 arbetstillfällen (heltid) i 3 fabriker skulle 75 heltidsjobb skapas utspritt på de olika orterna Västervik, Karlskrona, Norrsundet och Slite.

Utöver dessa direkta jobb uppskattar jag att det kommer att skapas indirekta jobb enligt en sysselsättningsmultiplikator på 1,8–2,1 (Industrinyheter, 2023; Teknikföretagen, 2023). Detta innebär att sysselsättningen som skapas av tre nya fabrikers som förädlar Östersjöströmming till mat förväntas skapa totalt 150 arbetstillfällen jämnt fördelade över tre av orterna Västervik, Karlskrona, Norrsundet, och Slite. Dessa 150 arbetstillfällen som är avhängiga nyetablering av fabriker som producerar mat av svensk Östersjöströmming har i sin tur var och ett en potential att skapa ett bidrag till Sveriges ekonomi i termer av BNP på ca 1,20 miljoner kr per år i genomsnitt (Statistikmyndigheten, 2025a och 2025b). Det totala värdet av dessa arbetstillfällen skulle uppgå till 180 000 000 kr per år.

4. Scenario för ökade potentiella socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen – år 2035

För att få en överblick över hur mycket ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming förädlad till mat kan tillföras Sveriges ekonomi över tid, så presenterar denna del av rapporten siffror på potentiella socio-ekonomiska värden från detta strömmingsfiske enligt försiktighetsprincipen år 2035. Denna beräkning är baserad på en estimerad 100 procent ökning av den totala kvoten strömming i Östersjön år 2025 på 40 025 ton (Källa: Havs- och vattenmyndigheten). Av denna tilldelade kvot fiskades 31 900 ton strömming upp, varav ca 74 procent fick till foderproduktion (Källa: Havs- och vattenmyndigheten).

En 100 procent ökning av den svenska kvoten strömming innebär en kvot på 80 050 ton strömming år 2035. Fördelat enligt försiktighetsprincipen där 60 procent av kvoten fångas och landas för humankonsumtion och där 40 procent av kvoten fångas av storskaligt pelagiskt fiske utanför svensk ekonomisk zon (Fölster, 2024) innebär det att **ca 48 030 ton strömming kan fiskas till humankonsumtion och 32 020 ton går till fiske till foderindustrin.** Försiktighetsscenarioet beskrivet i Stefan Fölstersrapport (Fölster, 2024) innebär att torskbeståndet i Östersjön återhämtar sig. ICES bedömde att en återhämtning av torskbeståndet var möjligt 2015. Detta år uppgick den totala torskkvoten i Östersjön till 41 400 ton, varav Sveriges andel var 16 010 ton. Utifrån ICES bedömning antar vi enligt försiktighetsscenarioet att den svenska torskkvoten uppgår till 31 600 ton år 2035.

4.1 Scenario för ökade socio-ekonomiska värden från Östersjöströmming och torsk förädlad till mat enligt försiktighetsprincipen år 2035

4.1.1 Strömming som livsmedel- bidrag till svensk ekonomi som socio-ekonomiska värden år 2035

Ett strömmingsfiske på 48 030 ton strömming för humankonsumtion år 2035 har ett totalt förädlingsvärde baserat på en uppräknings av förädlingsvärdet för 2025. Jag har räknat upp förädlingsvärdet per kilo förädlad strömming år 2025 för de tre olika strömmingsprodukterna som redovisas ovan: stekt strömming, böckling och surströmming. Jag har räknat upp kilopriser för dessa produkter med KPIF som är ett inflationsmått som visar prisutveckling för svenska hushåll utan hänsyn taget till ränteförändringar (Riksbanken, 2026; Statistikmyndigheten, 2026). Med en uppskattad inflation på ca 2 procent inflation per år (i linje med Riksbankens inflationsmål, mätt som KPIF) så räknas de totala förädlingsvärdena per kilo förädlad strömming upp till 2035. För stekt strömming, böckling och surströmming uppgår det totala förädlingsvärdet per kilo till 173 kr/kg, 284 kr/kg samt 438 kr/kg vardera.

Jag antar att ca 48 030 ton strömming kan fiskas till humankonsumtion år 2035 i linje med försiktighetsprincipen och en god beståndstillväxt. Vidare antar jag att lika delar av denna strömming förädlas till stekt strömming, surströmming och böckling (16 010 ton vardera). Hänsyn taget till uppräknade priser per kilo förädlad produkt uppräknat med KPIF så skulle det totala förädlingsvärdet uppgå till 14 328 950 000 kr år 2035.

Kategori av fiske och art	Förädlingsvärde 2035 per kilo fisk (SEK)	Förädlingsvärde totalt 2035 för 16 010 ton (SEK)
1 kg strömming som förädlas till stekt strömming via producent och butik	173	2 769 730 000
1 kg strömming som förädlas till surströmming via producent och butik	438	7 012 380 000
1 kg strömming som förädlas till böckling via producent och butik	284	4 546 840 000

Tabell 13. Potentiella förädlingsvärden förädlad strömming för tre olika produkter inom ramen för fiske enligt försiktighetsprincipen med en kvot för humankonsumtion på ca 48 030 ton.

4.1.2 Torsk som livsmedel- bidrag till svensk ekonomi som socio-ekonomiska värden år 2035

Det totala värdet av svenskt Östersjöfiske för humankonsumtion år 2035 kommer enligt försiktighetsscenariot även att omfatta en svensk torskkvot på 31 600 ton. En beräkning av det totala förädlingsvärdet av fryst torskfilé i konsumentförpackning att köpa i butik ger en överblick över det potentiella socio-ekonomiska värde av att förädla en dylik kvot för humankonsumtion.

Beräkningen baseras på ett uppräknat pris på 14,5–18,5 kr/kg torsk i det första ledet i värdekedjan till fiskare från 2022. Om jag räknar på ett medelvärde på 16,5 kr/kg torsk år 2022 och räknar upp det till 2035 med KPIF så uppskattas detta till 20,5 kr/kg. Det fiskassocierade förädlingsvärdet blir då 16,4 kr. Vidare räknas proxys för de producentassocierade förädlingsvärdena upp till 8,06 respektive 5,03 kr. Det butiksassocierade förädlingsvärdet utgörs av 90 procent av det pris som tas ut i butik för fisk, minus inköpspriset (Ekonomifakta, 2025). Här har jag räknat på ett pris på torsk på 280 kr/kg som ett genomsnitt på 2026 år uppräknade priser på 190–370 kr/kg, minus inköpspriset. Det är mycket svårt att ta reda på inköpspriset på fisk som säljs i butik till kund. En genväg kan vara att använda sig av medelvärdet för pålägg som används för fisk i dagligvaruhandeln. Jag antar här att inköpspriset till butik från grossist är 188 kr/kg. I detta fall uppgår det butiksassocierade förädlingsvärdet till $280 \times 0,9 - 188 \text{ kr} = 64 \text{ kr/kg}$ som uppräknat till 2035 års värde med 2 procent per år (ränta-på-ränta) över 9 år blir 76,5 kr. Till detta förädlingsvärde tillkommer matmomsen på 12 procent. Enligt min uträkning kommer fryst torsk såld i butik år 2035 generera ett totalt förädlingsvärde på 160,9 kr/kg. Multipliserat med 31 600 ton torsk blir det potentiella totala förädlingsvärdet för fryst torsk, det vill säga bidraget till socio-ekonomisk utveckling i Sverige från denna förädling, ca 5 084 440 000 kr år 2035.

1 kg fryst torsk fsg till konsument 2035	SEK
Säljpris fiskare	20,5
Fiskeassocierat förädlingsvärde	16,4
Producentassocierat förädlingsvärde	
- Löneandel	8,06
- Kapitalandel	5,03
Butiksassocierat förädlingsvärde	76,5
Moms	33,6
Totalt fiskeassocierat förädlingsvärde	160,9

Tabell 14. Potentiella förädlingsvärden förädlad torsk inom ramen för fiske enligt försiktighetsprincipen år 2035

För att kunna sälja fryst torsk i större skala krävs produktion i större skala. För att kunna beräkna den investering som skulle behövas i Sverige för att producera fryst torsk i filéform baserat på 31 600 ton torsk per år skulle investeringar krävas på 400–500 miljoner kr enligt AI:s kalkylering baserat på CAPEX modellen. Driftkostnaderna skulle enligt samma modell uppgå till ca 900 miljoner kr per år. Totalt skulle 200–280 jobb skapas, inklusive indirekta jobb där var och ett av dessa har en potential att skapa ett bidrag till Sveriges ekonomi i termer av BNP på ca 1,20 miljoner kr per år igenomsnitt i 2026 års penningvärde (Statistikmyndigheten, 2025a och 2025b). Totalt bidrag i 2026 års penningvärde 240 000 000 kr per år.

5. Slutsats

Av dagens svenska Östersjöfiske går ca 70–75 procent av fångsten till dansk foderproduktion och huvuddelen av värdeskapandet sker utanför Sverige. Förädlingsvärdet som tillfaller Sverige vid foderfiske är mycket lågt (ca 4 kr/kg). Det finns en mycket stor potential att skapa stora socio-ekonomiska värden om man utifrån en försiktighetsprincip ökar andelen av strömmingskvoten som landas och förädlas i Sverige. Ett försiktighetsscenario innebär återhämtade bestånd och kan öka värdeskapandet med upp till cirka 3 miljarder kr årligen redan vid nuvarande kvotnivåer. På längre sikt (2035), med återhämtade bestånd, kan förädlad strömming till livsmedel kan generera ca 14 miljarder kr per år i totalt förädlingsvärde och torsk kan leverera ca 5 miljarder kr per år. Vilket ger en total potentiell socio-ekonomisk effekt på cirka 19 miljarder kr per år. Denna socio-ekonomiska potential i att öka strömmingsfisket för humankonsumtion i Östersjön och återuppbygga förädlingskapaciteten utmed Östersjökusten kommer enligt rapporten att stärka svensk BNP och regional utveckling, skapa arbetstillfällen i kustsamhällen och öka svensk livsmedelsberedskap.

BalticWaters är en oberoende stiftelse med ett enda mål: att vårt hav ska leva. Stiftelsen genomför miljöprojekt och bedriver tillämpad forskning för att visa vilka åtgärder som kan bidra till en friskare Östersjö och livskraftiga fiskbestånd. BalticWaters verkar också för att utveckla och sprida kunskap om havet till allmänhet, myndigheter och beslutsfattare. Målet är att öka kunskapen om de utmaningar som havet står inför och bygga opinion så att beslut blir tagna och åtgärder genomförda.

WWW.BALTICWATERS.ORG

Referenser

- BalticWaters 2023a https://balticwaters2030.org/wp-content/uploads/2023/03/Policy-paper-More-profitable-for-Sweden-to-fish-for-human-consumption-2023.pdf?utm_source=chatgpt.com
- BalticWater 2023b <https://balticwaters2030.org/wp-content/uploads/2023/02/Bilaga-Mer-lonsamhet-for-Sverige-att-fiska-for-humankonsumtion.pdf>
- DR. (2017, september 10). Svenskere har opkøbt danske fiskekvoter for over en milliard kroner. DR. <https://www.dr.dk/nyheder/penge/svenskere-har-opkoebt-danske-fiskekvoter-over-en-milliardkroner>
- DR. (2022, februari 14). Først blev Henning Kjeldsen dømt for kvotefusk, nu sælger han ud for milliarder. DR. <https://www.dr.dk/nyheder/penge/foerst-blev-henning-kjeldsen-doemt-kvotefusknu-saelger-han-ud-milliarder>
- Ekonomifakta, 2025, Löneandel och vinstandel
- Fiskeristyrelsen. (2023, mars 30). Kvoteandelsrapport—SAS® Visual Analytics. https://fiskeristatistik.fiskeristyrelsen.dk/SASVisualAnalytics/?reportUri=%2Freports%2Freports%2Ff853ba5c-ef44-49e5-a6b2-9df0fe90ca0f§ionIndex=0&sso_guest=true&sas-welcome=false
- Fölster, 2024. Internationella förebilder visar vägen mot hållbara fiskbestånd i Östersjön Rapport BalticWaters
- Industrinyheter, 2023 https://www.industrinyheter.se/20230829/37630/teknikforetagen-industrins-omstallning-skapar-50-000-nya-jobb?utm_source=chatgpt.com
- Jordbruksverket. 2024. En kartläggning av företagens förmåga att leverera varor och tjänster under höjd beredskap. Jordbruksverket. Jönköping.
- Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt. 2024. Uppbyggnad av livsmedelsberedskapen 2021–2023. Redovisning av regeringsuppdrag. Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt. Uppsala och Jönköping
- Teknikföretagen, 2023. https://t.teknikforetagen.se/samhallsutveckling/rapport-50-000-nya-jobb-med-gron-omstallning/?utm_source=chatgpt.com
- Solér, 2025. BalticWaters rapport ”Implementering av hållbara affärsmodeller som är beroende av, och upprätthåller lokala / regionala fiskbestånd i Östersjön”
- Solér et al, 2023. Utveckling av regional/lokal hållbar affärsmodell för innovation och blå ekonomi gällande fisk inom området +8 fjordar
- Svenssons Nyheter, 2022 https://fiske.zaramis.se/2022/12/12/andrade-agarforhallanden-i-ff-skagen/?utm_source=chatgpt.com
- SVT, 2025 https://www.svt.se/nyheter/lokalt/gavleborg/fisketralarna-stoppas-fran-hamnen-i-norrundet?utm_source=chatgpt.com

Webbsidor

AMECO 2025, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/ameco-database_en

Coop, 2026, <https://www.coop.se/handla/varor/fisk-skaldjur/fisk/torsk/torskfile-7300156597731/>

Dalafisk, 2026 https://www.dalafisk.se/products/skreitorsk-ryggfile?variant=47838000906531&utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=Productfeed&utm_content=Skreitorsk%20%E2%80%93%20Ryggfil%C3%A9&gad_source=1&gad_campaignid=23196177557&gbraid=0AAA-AA-dJ790Ulqg5m

Havs- och vattenmyndigheten, 2024 <https://www.havochvatten.se/download/18.5a0c1a2c18fa6d6097b78f51/1717146059469/officiell-statistik-JO55SM2401.pdf>

Havs- och vattenmyndigheten, 2026 https://www.havochvatten.se/fiske-och-handel/regler-och-lagar/fiskerikontroll-och-fisketillsyn/landningshamnar.html?utm_source=chatgpt.com

IFRS Foundation (2024). IAS 16 Property, Plant and Equipment. London: IFRS Foundation. Available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-16-property-plant-and-equipment/>

Nordisk Etax, 2026 <https://nordisketax.net/pages/sv-SE/ownin/denmark/shares/>

Proff, 2026 https://www.proff.dk/firma/ff-skagen-fond/skagen/holdingselskaper/0KV449106Y4?utm_source=chatgpt.com

Riksbanken, 2026 https://www.riksbank.se/en-gb/monetary-policy/the-inflation-target/current-inflation-rate/?utm_source=chatgpt.com

Statistikmyndigheten, 2026 <https://www.scb.se/vara-tjanster/index/konsumentpriser/kpi-med-fast-ranta->

Statistikmyndigheten, 2025a <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/bnp-i-sverige/>

Statistikmyndigheten, 2025 b <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/utbud-av-arbetskraft/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-20242/>

UC, 2026 <https://www.uc.se/hjalp--kontakt/foretagsvardering/vad-ar-definitionen-av-capex>

Muntliga källor

Stefan Nilsson, fiskare Bläsinge Öland

Johan Gustavsson, fiskare Timmernabben

Jaan Kamm, fd ägare fiskfabriken Foodia Fisk AB i Karlskrona

Martin Kuhlin, Sweden Pelagic